

2016-09-01

จรรยา จากถก : พระบรมราชประถรรศนีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ปิยะนุช นาคคอง

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

นาคคอง, ปิยะนุช (2016) "จรรยา จากถก : พระบรมราชประถรรศนีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว," *Jamjuree Journal*: Vol. 18: Iss. 3, Article 8.

DOI: [10.58837/CHULA.JAMJUREE.18.3.7](https://doi.org/10.58837/CHULA.JAMJUREE.18.3.7)

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol18/iss3/8>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

อุทัย ภาณุ: ปิยะนุช นาคคง นิสิตเก่าคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๒๘-๒๕๓๑

พระบรมราชประถรรศนีย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

๑. เสวยราชสมบัติ
๒. ทัดเทียมประเทศอารยะ
๓. นำชัยชนะสู่สยาม
๔. ความเป็นไทยรำลึก
๕. ซ้อมสู้ศึกศัตรู
๖. ให้สู้และอดทน
๗. อบรมคน แต่เยาว์วัย
๘. ปลุกฝังนิสัยโดยการสอน
๙. ให้ละครช่วยอบรม
๑๐. เกิดอุดมศึกษา
๑๑. ทดลองประชาธิปไตย
๑๒. ทรงนำไทยให้รุ่งเรือง

ทั้ง ๑๒ ข้อนี้เป็นชื่อของห้องจัดแสดงหุ่นขี้ผึ้ง พระบรมราชประถรรศนีย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดแสดง ณ ชั้นที่ ๓ ภายใน หอวชิราวุธานุสรณ์ ผู้อ่านนิตยสารจากจุฬาลายท่านคงยังไม่เคยทราบว่าประเทศไทยของเรามี หุ่นขี้ผึ้งพระบรมรูปของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมากมายขนาดนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ในพระราชพิธีฉลองวันพระบรมราชสมภพ ครบ ๑๐๐ ปี ทรงเปิดพระบรมราชประถรรศนีย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ หอวชิราวุธานุสรณ์ในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ในงานฉลองนี้มีลักษณะเป็นงานนานาชาติอยู่ไม่น้อยด้วยเหตุดังนี้

๑. พระราชินีพินธินั้นมีภาษาไทย อังกฤษ และฝรั่งเศส และจัดต้นฉบับมาแสดงนิทรรศการด้วย
๒. ในการฉลองฯ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงแปลพระราชนิพนธ์ พระร่วงคำกลอนเป็นภาษาอังกฤษ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล แปลพระราชนิพนธ์ภาษาอังกฤษหลายเรื่อง เป็นภาษาไทย
๓. องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ(UNESCO) แจ้างไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลกว่า มีกำหนดการฉลองวันพระบรมราชสมภพ

ครบ ๑๐๐ ปีของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

๔. กรมศิลปากรจัดพิมพ์พระราชประวัติย่อภาษาอังกฤษ เพื่อส่งให้องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ(UNESCO) และแจกให้แก่ชาวต่างประเทศที่มาในงานฉลองฯ

๕. คณะกรรมการฉลองฯ จัดให้มีการแปลพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง “เห็นแก่ลูก” เป็นภาษาต่างประเทศ ๑๔ ภาษา คือ ภาษาเกาหลี จีน ญี่ปุ่น นอร์วีเยียน โปแลนด์ ฝรั่งเศส มลายู รัสเซีย สเปน อังกฤษ อาหรับ อินโดนีเซีย และฮินดี เฉพาะภาษาโปแลนด์อดีตเอกอัครราชทูต Bogulaw Zakazansk เป็นผู้แปล

๖. คณะกรรมการฉลองฯ จัดพิมพ์พระราชินีพินธิน เห็นแก่ลูก ภาษาไทย และภาษาทางการ ขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมของสหประชาชาติ ทั้ง ๖ ภาษา ออกเป็นของชำร่วยในงานครั้งนี้

๗. คณะกรรมการฉลองฯ พิมพ์พระราชินีพินธินบทละครภาษาอังกฤษ ทั้ง ๒๐ เรื่อง ออกจำหน่ายเป็นชุด ในงานฉลองครั้งนี้ ในจำนวนนี้ ๑๐ เรื่อง ยังไม่เคยพิมพ์มาก่อนเลย นับเป็นการพิมพ์ครั้งแรก

๘. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมฉายาสภาพลักษณ์ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เจ้าอยู่หัว สำหรับหออวิชาฐานุสรณ์ เป็นภาพฝีมือ นายกาลิเลโอ ดีนีนี (Galileo Dhini) ชาวอิตาลี

๙. นายวอลเตอร์ เอฟ. เวลลา (Walter F. Vella) ชาวอเมริกัน ผู้เขียน พระราชประวัติของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในหนังสือ ไชโย (Chaiyo) จะได้รับพระราชทาน ของที่ระลึกในงานนี้

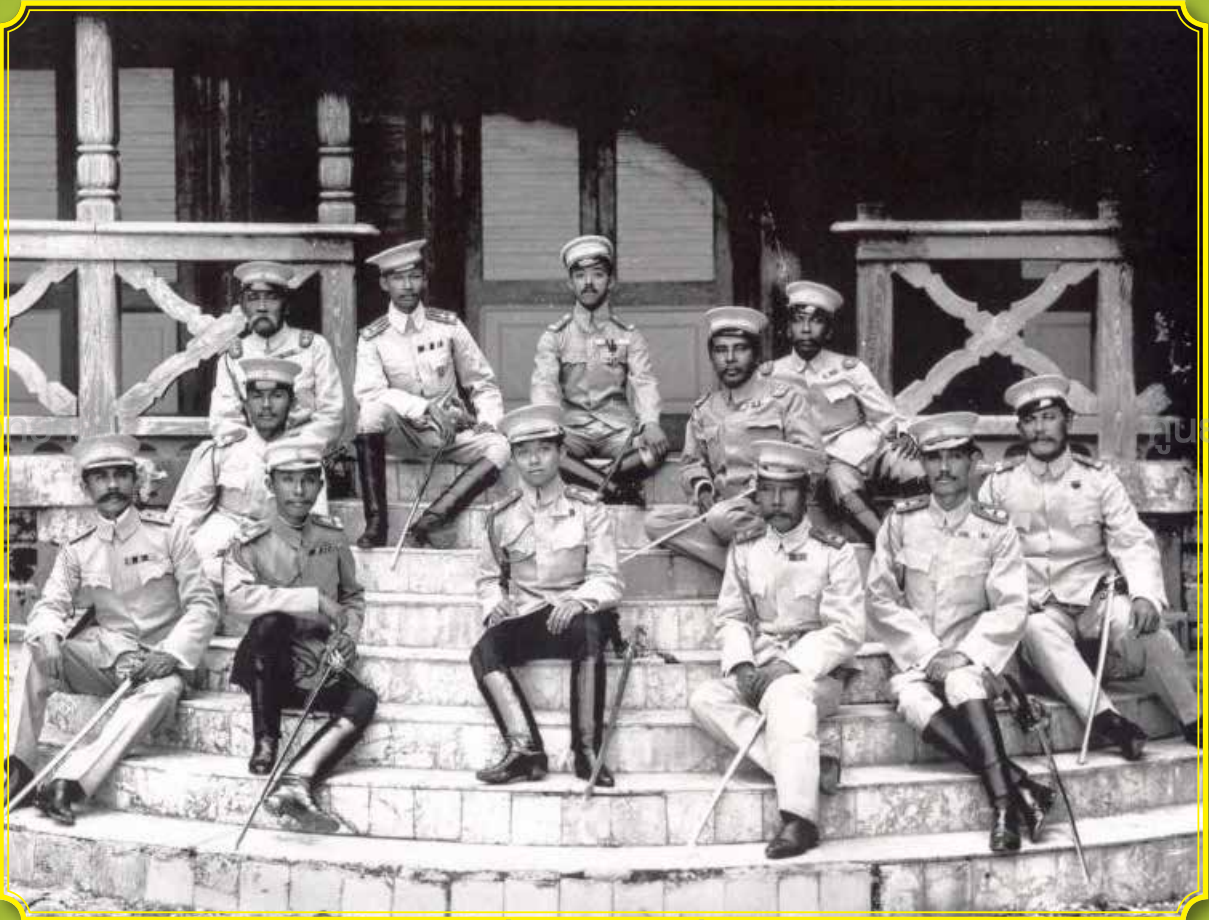
๑๐. คณะลูกเสืออังกฤษที่ได้รับ พระราชทานนามว่า The King of Siam's Own Troop of Boy Scouts ได้รับเชิญให้มาจากกรุงลอนดอนเพื่อ ร่วมในงานฉลองครั้งนี้

๑๑. คณะกรรมการฉลองฯ จะได้จัดแถบเสียงนำชมหออวิชาฐานุสรณ์ และ นิทรรศการต้นฉบับ พระราชนิพนธ์เป็นภาษาต่างประเทศด้วย

หออวิชาฐานุสรณ์เป็นอาคารทรงไทยขนาดใหญ่ อยู่ทางทิศเหนือของ อาคารหอสมุดแห่งชาติ ริมนถนนสามเสน กรุงเทพมหานคร ชิดกับรั้วที่ว่าวสุกรี นั้นเคยเป็นที่ประทับแรมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวหลาย ครั้งหลายหน

ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของงานฉลองวันพระบรมราชสมภพครบ ๑๐๐ ปีของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคือการเผยแพร่พระราชกรณียกิจและ พระเกียรติคุณ ด้วยนิทรรศการถาวรพระบรมรูปหุ่นขี้ผึ้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว แบ่งตามพระราชกรณียกิจสำคัญรวม ๑๒ ห้อง ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพิธีพระบรมราชาภิเษก ๒ ครั้ง ในครั้งแรก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตามขัตติยโบราณราชประเพณี เพื่อประดิษฐานความเป็นพระมหากษัตริย์โดย สมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๕๓ แต่งตั้งการแท้เสด็จเลียบพระนคร และการรื่นเริงอื่น ๆ จนกระทั่งถวายพระเพลิงพระบรมศพพระราชบิดาคือ

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และเมื่อครบกำหนดการไว้ทุกข์แล้ว ๑ ปี นับแต่วันสวรรคตจึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชอีกครั้งหนึ่ง ในครั้งนี้มีเจ้านายและอรรคราชทูต ผู้แทนพระองค์พระราชอาธิบดีและผู้แทนประธานาธิบดีจากนานาประเทศมาร่วมงานถึง ๑๔ ประเทศ นับเป็นงานเกียรติยศที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในแถบนี้ เสมือนเป็นการประกาศว่าพระมหากษัตริย์ไทยมีพระเกียรติทัดเทียมประมุขของอารยะประเทศทุกประการ

ในขณะที่ทรงพระเยาว์ได้ทรงศึกษาในพระบรมมหาราชวัง พระอาจารย์ภาษาไทย คือ พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) พระยาอิศรพันธุ์โสภณ (หนู อิศรางกูร ณ อยุธยา) และหม่อมเจ้าประภากรในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา กรมพระยาบำราบปรปักษ์ ส่วนภาษาอังกฤษทรงศึกษาจากนายโรเบิร์ต มอแรนต์ (Robert Morant) เมื่อมีพระ

ชนมาได้ ๑๒ พรรษาเศษ สมเด็จพระบรมชนกนาถทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จไปทรงศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ นับเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่ทรงได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ มีผู้โดยเสด็จฯ คือ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์) พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ (พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์) หม่อมราชวงศ์สิทธิ สุทัศน์ (นายพลโท พระยาวิชิตวงศ์วุฒิไกร) และพระมนตรีพจนกิจ (เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี นามเดิม หม่อมราชวงศ์เปี้ย มาลากุล) ผู้ทำหน้าที่พระอภิบาลและถวายพระอักษร เมื่อเสด็จถึงประเทศอังกฤษแล้วได้ประทับที่โบรตัน (Brighthelm) ราวเดือนเศษแล้วจึงเสด็จไปประทับที่นอร์ท ลอดจ์ (North Lodge) ตำบลแอสคอต (Ascot) การศึกษาในระยะนี้เป็นการจ้างอาจารย์พิเศษมาสอน ณ ที่ประทับ เซอร์ เบซิล

ทอมสัน (Sir Basil Thomson) ถวายความรู้เบื้องต้น

ระหว่างประทับอยู่ที่แอสคอต ประเทศอังกฤษนั้นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร ได้สวรรคตเมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๗ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ กรมขุนเทพทวารวดี ขึ้นเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารแทน ได้ประกอบพระราชพิธีขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๓๗ เพื่อรักษาชาติเดียวราชประเพณี และป้องกันความไม่สงบของแผ่นดิน พระราชอิสริยยศที่ได้รับการสถาปนานี้ทำให้ฐานะของพระองค์ในสายตาชาวต่างชาติเปลี่ยนไปจากสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์หนึ่ง เป็นองค์รัชทายาทที่จะสืบทอดราชบัลลังก์กรุงสยามในอนาคต

เมื่อแรกสถาปนา สมเด็จพระราชินีวิคตอเรียแห่งประเทศอังกฤษ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้า ณ พระราชวังวินเซอร์ เพื่อแสดงความยินดี และพระราชทานเลี้ยงพระสุธารส สีมวลชนต่างให้ความสนใจสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงไม่หวั่นไหวไปกับพระราชอิสริยยศนี้ พระองค์ยังทรงเป็นเจ้าของที่มีความสง่างาม และอ่อนน้อมถ่อมตนอยู่เสมอ

หลังจากนั้นได้ทรงย้ายที่ประทับไปยังบ้านใหม่ชื่อเกรตไน (Graitney) ตำบลแคมเบอร์ลีย์ (Camberley) ใกล้อัลเดอร์ชอต (Aldershot) เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๓๙ ณ ที่นั้น นายพันโทซี วี ฮูม (C.V.Hume) เป็นผู้ถวายการสอนวิชาทหาร ส่วนวิชาการพลเรือนได้แก่ นายโอลิเวอร์ (Olivier) ครูชาวอังกฤษและนายบูวีเยร์ (Bouvier) ชาวสวิสเป็นผู้ถวายการสอนภาษาฝรั่งเศส

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ทรงศึกษาวิชาการทหารบกที่โรงเรียนนายร้อยทหารบกแซนด์เฮิสต์ (Royal Military Academy, Sandhurst) และทรงย้ายที่ประทับไปอยู่ที่ฟริมลีย์พาร์ค (Frimley Park) เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๑ เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบกแล้ว ได้ทรงแล้วได้ทรงเข้ารับราชการทหารในกรมทหารในกรมทหารราบเบาเดอรัม (Derham Light Infantry) ที่นอร์ทแคมป์ (North Camp) ณ อัลเดอร์ชอต และได้เสด็จไปประจำหน่วยภูเขาคายฝึกทหารปืนใหญ่ที่โอกแฮมปตัน (Okehampton) ต่อมาอีกเดือนหนึ่งได้เสด็จไปทรงศึกษาที่โรงเรียนปืนเล็กยาวที่เมืองไฮท์ (School of Musketry of Hythe) ทรงได้รับประกาศนียบัตรพิเศษและเหรียญแม่ปืน

เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาในด้านการทหารแล้วได้เสด็จไปทรงศึกษาวิชาประวัติ ศาสตร์และกฎหมาย ที่ไครสต์เชิร์ช (Christ Church) มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดระหว่าง พ.ศ. ๒๔๔๒ ถึง พ.ศ. ๒๔๔๔ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดถวายแต่พระราชวงศ์

อังกฤษ จึงไม่มีการรับปริญญาบัตร พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์วิทยานิพนธ์ ทรงประวัติศาสตร์ เรื่อง The War of the Polish Succession เสนอต่อ มหาวิทยาลัยผลการศึกษาของพระองค์ ที่มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดนั้น นายโคลเชสเตอร์ เวมิส (Colchester Wemys) ซึ่งเป็นพระสหายอาวุโสได้สรุปความเห็นไว้

...พระองค์ทรงได้รับประโยชน์อย่างใหญ่หลวงจากการศึกษาหลายด้านระหว่างที่พำนักในยุโรป ทรงเป็น “สุภาพบุรุษ” อย่างแท้จริง ถึงว่าจะทรงมีความเป็นกันเองมากที่สุดและไม่ทรงเสแสร้งใดๆ ทั้งสิ้นก็ตาม แต่ก็ไม่เคยทรงลืมน้ำที่อันสูงส่ง ซึ่งชะตากรรมได้บันดาลให้เป็นไป พระองค์ทรงมีรสนิยมสูงในด้านวรรณกรรม ทรงอ่านหนังสือมาก และสามารถที่จะทรงใช้วิจารณ์ญาณของพระองค์เองเกี่ยวกับการเมืองของโลก ปัจจุบัน เราจะเผ้าคอยดูอนาคตของพระองค์ด้วยความสนใจยิ่ง และเชื่อมั่นว่าจะทรงกระทำประโยชน์แก่ประเทศบ้านเกิด และจะจำความสุขอันยั่งยืนนานมาสู่พระองค์เองได้

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงตระหนักถึงพระราชภาระอันยิ่งใหญ่ในอนาคตจึงมีพระราชอุตสาหะในการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังทรงใช้เวลาว่างในการทำประโยชน์แก่บ้านเมืองโดยตลอด เมื่อทรงว่างจากการเล่าเรียน ก็จะเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรกิจการต่างๆ ในประเทศอังกฤษ เช่น โรงงานอาวุธยุทธภัณฑ์ หรือเสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศฝรั่งเศส และประเทศใกล้เคียง เพื่อทอดพระเนตรความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม

ในปีพุทธศักราช ๒๔๕๗ ได้เกิดสงครามขึ้นในทวีปยุโรป โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายมหาอำนาจ อันได้แก่ เยอรมัน และออสเตรีย-ฮังการี กับฝ่ายพันธมิตร ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม และรัสเซีย เป็นต้น ต่อมาสงครามนี้ได้กลายเป็นมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑

ในระยะแรกของสงคราม สยามประเทศได้ประกาศความเป็นกลาง แต่

เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนายทหารเก่าแห่งกรมทหารราบเบาเดอรัม พระองค์พระราชทานพระราชทรัพย์แก่ทายาทของทหาร ในกรมทหารราบเบาเดอรัมที่เสียชีวิตในสงคราม และสมเด็จพระเจ้าจอร์จที่ ๕ แห่งอังกฤษ ทรงซาบซึ้งพระทัยได้ถวายพระยศนายพลเอกพิเศษแห่งกองทัพบกอังกฤษ และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ถวายพระยศพลเอกพิเศษแห่งกองทัพบกสยามเป็นการตอบแทน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการประกาศสงครามกับประเทศเยอรมนี และออสเตรีย-ฮังการี เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๔๖๐ เพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศ และเพื่อรักษาความเป็นธรรมของโลกส่วนรวม พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดกองทหารอาสาสมัคร ไปร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตร สมรภูมิตวีปยุโรป

เมื่อสงครามโลกยุติลง กองทหารอาสาสมัครเดินทางถึง กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๔๖๒ โปรดเกล้าฯ ให้จัดงานฉลองและพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันมีศักดิ์รามธิบดีแก่ธงไชยเฉลิมพล โดยทรงผูกประทับดวงตราที่ยอดคันธงไชยเฉลิมพลนั้นด้วยพระองค์เอง

การร่วมกับฝ่ายชนะสงครามนี้ทำให้เราสามารถแก้ไข สนธิสัญญาทางการค้าและการศาลกับนานาประเทศได้เป็นผลสำเร็จ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระทัยเรื่องราวในประวัติศาสตร์และในวรรณคดีมาแต่ครั้งยังดำรงพระยศ เป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินไปตรวจพื้นที่และโบราณสถานด้วยพระองค์เอง โดยเฉพาะในคราวเสด็จประพาสสุวรรณโลก ได้ทอดพระเนตรเตาทุเรียง ซึ่งเป็นเตาเผาเครื่องถ้วยชามสังคโลกและภาชนะที่ใช้ในบ้าน รวมทั้งกระเบื้องเคลือบพราลีและศิระชะมังกร อันแสดงถึงความรุ่งเรืองของชาติไทยที่มีมานานแล้ว ครั้นเสด็จเถลิงราชสมบัติ พระองค์โปรดเกล้าฯ ตั้งกองโบราณคดีขึ้นเป็นหน่วยงานหนึ่งของหอสมุดสำหรับพระนคร และทรงกระตุ้นความเป็นไทยของคนในชาติด้วยพระราชวิเทศบายต่าง ๆ ตลอดรัชกาล

การเสียดินแดนในสมัยรัชกาลที่ ๕ และผลของสนธิสัญญาระหว่างประเทศ บางฉบับที่จำกัดการตั้งกองกำลังทหารในบางพื้นที่ ทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงความปลอดภัยของประเทศและได้ทรงสถาปนา กองเสือป่าขึ้น เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๕๔ เป็นกองอาสาสมัครสำหรับฝึก

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พลเรือนให้มีความรู้ ความสามารถ เช่นเดียวกับทหารเพื่อเป็นกำลังหนุนของทหาร และตำรวจ ในยามคับขัน รักษาดินแดนและพระมหากษัตริย์ เสริมกำลังกาย กำลังสติปัญญา สร้างวินัยและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะกิจการเสือป่านอกจากจะได้รับความสนใจจากนานาประเทศแล้ว ยังเป็นต้นแบบในการจัดเตรียมกำลังสำรองของไทยในเวลาต่อมา เช่น กรมการรักษาดินแดน ไทยอาสาป้องกันชาติ และลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชวิจารณญาณรอบคอบ เกี่ยวกับการฝึกคน เพราะนอกจากจะทรงฝึกเสือป่าและลูกเสือให้รู้จักการใช้อาวุธ และยุทธวิธีในสงครามแล้ว ยังมีพระราชประสงค์จะฝึกให้มีความอดทนทั้งด้านจิตใจ และร่างกาย ให้สามารถช่วยตนเองและแก้ไขอุปสรรคทั้งหลายได้ทุกโอกาสด้วย จึงทรงนำเสือป่า ลูกเสือ ทหารและตำรวจเดินทางไกลรอนแรมไปตามทุ่งนาป่าเขา ด้วยพระองค์เองอย่างใกล้ชิด บางครั้งในระหว่างรอนแรมไป ดินฟ้าอากาศแปรปรวน พระองค์ทรงหว่านโยลูกเสือได้โปรดเกล้าฯ ให้เรียกมาพักนอนในแดนที่ประทับของพระองค์และพระองค์เสด็จไปประทับศาลา วัดห่างไปอีก ๒๐ เส้น สะท้อนให้เห็นน้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์อย่างหาที่สุดมิได้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนากิจการลูกเสือขึ้นเมื่อวันเสาร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๔ เพื่อฝึกฝนอบรมเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การฝึกลูกเสือ เพื่อฝึกให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถในการป้องกันตัวเอง ดูแลตัวเอง ในหมู่บ้านหรือชุมชนตนเองได้ มีความสามัคคีในหมู่คณะ อันเป็นรากฐานความมั่นคงของชาติ ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชีย และเป็นประเทศที่สามของโลกที่มีกิจการลูกเสือรองจากประเทศอังกฤษ และอเมริกา และได้พระราชทานคติพจน์สำหรับคณะลูกเสือไทยว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ของทุกปีเป็นวันคล้ายวันสวรรคต ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เป็นวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการไทยและ ลูกเสือไทย ซึ่งเรียกวันนี้ว่า “วันวชิราวุธ” ทุกปี เหล่าผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ลูกเสือ และเนตรนารี จะจัดพิธีวางพวงมาลาและถวายราชสดุดี เพื่อน้อมรำลึกถึงวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ได้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยขึ้น

ด้วยความที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีพระราชศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และโปรดสดับพระธรรมเทศนาอยู่เป็นนิจ ทรงนำประโยชน์จากพระธรรมคำสอนมาพระราชทานแก่พสกนิกรด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น บทพระราชนิพนธ์พระบรมราชาบาท และพระบรมราชาอนุศาสนีย์ เป็นต้น

การแสดงพระบรมราชานุศาสนียุคครั้งสำคัญ คือ เมื่อเสด็จไปประทับ ณ ค่ายหลวงหาดเจ้าสำราญ ใน พ.ศ. ๒๔๖๑ เนื่องในวันวิสาขบูชาทรงแสดงพระบรมราชานุศาสนียุคแสดงคุณานุคุณแห่งพระรัตนตรัย บุพการีผู้ปกครอง และความรักชาติ แก่ข้าราชการ ทหาร และพลเรือน ที่เฝ้าฯ อยู่ในขณะนั้น

พระองค์ทรงมีรสนิยมสูงในด้านวรรณกรรม ทรงอ่านหนังสือมาก และสามารถที่จะทรงใช้วิจารณ์ญาณของพระองค์เองเกี่ยวกับการเมืองของโลกปัจจุบัน เมื่อทรงว่างจากการเล่าเรียนก็จะเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรกิจการต่างๆ ในประเทศอังกฤษ เช่น โรงงานอาวุธยุทธภัณฑ์ หรือเสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศฝรั่งเศส และประเทศใกล้เคียง เพื่อทอดพระเนตรความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจทรงนำมาใช้ในประเทศไทยได้ จึงมีโอกาสทอดพระเนตรการแสดงละครชั้นเยี่ยมของโลกซึ่งเป็นที่พอพระราชหฤทัยมาก และทำให้ทรงมีงานอดิเรกอย่างหนึ่ง คือ ทรงพระราชนิพนธ์บทละครประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทละครพูด จนทรงมีความชำนาญและมีพระปรีชาสามารถในศิลปะแขนงนี้ พระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการทรงใช้ศิลปะการแสดงละครเพื่อสื่อความคิดนี้ เป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วไปว่า บทพระราชนิพนธ์ของพระองค์มักจะสอดแทรกแนวพระราชดำริทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม คติธรรม ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แล้วทรงเลือกบทพระราชนิพนธ์มาจัดแสดงให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ ในบางคราวทรงเป็นผู้กำกับการแสดง และทรงแสดงละครด้วยพระองค์เอง เช่น ทรงแสดงเป็นนายมัน ปันยาว ชาวป่าในบทพระราชนิพนธ์ เรื่อง พระร่วง เพื่อปลูกฝังความรักชาติเป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริว่า “การที่จะนำบ้านเมืองไปสู่ความเจริญทัดเทียมกับนานาอารยประเทศได้นั้น การให้การศึกษาแก่พลกนิกรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเร่ง

ด่วนซึ่งจะต้องเร่งทำเป็นประการแรก”

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานกำเนิดโรงเรียนมหาดเล็กหลวงขึ้น เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ เพื่อโรงเรียนแห่งนี้เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาร้อยทั้งจริงแก่กุลบุตรชาวไทย และเป็นเสมือนพระอารามหลวงประจำรัชกาล ซึ่งมีได้โปรดฯ ให้สร้างขึ้น เพราะทรงมีพระราชดำริว่า ในรัชสมัยของพระองค์พระอารามหลวงต่าง ๆ มีอยู่มากรแล้ว หากจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาพระอารามหลวงขึ้นอีกก็จะเป็นพระราชภาระในการปฏิสังขรณ์อีกโดยมิควร ประกอบกับในรัชสมัยของพระองค์นั้นการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปมิได้อยู่กับวัด ดังเช่นกาลก่อน นักเรียนต้องการครูบาอาจารย์ที่เป็นคฤหัสถ์ เพื่อทำการอบรมสั่งสอน

ดังนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กหลวงขึ้นตามแบบพับลิกสกูล (Public School) ของประเทศอังกฤษขึ้น และได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ที่สวนกระเจิง ต.สวนดุสิต ให้เป็นที่ตั้งโรงเรียน อีกทั้งยังได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นเงินทุนและค่าใช้จ่ายของ

โรงเรียน จากนั้นยังจัดตั้งโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้นอีก ๒ แห่ง คือ โรงเรียนมหาดเล็กศึกษาพระองค์ จ. เชียงใหม่ และโรงเรียนพรานหลวง กับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โอนโรงเรียนราชวิทยาลัยจากกระทรวงยุติธรรม มารวมเป็นโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์อีกด้วย

ซึ่งอาคารโรงเรียนทั้งสองต่างสร้างขึ้นในรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ทั้งสิ้น ซึ่งอาคารแบบไทยประยุกต์คือการสร้างรูปแบบสถาปัตยกรรมเลียนแบบไทยประเพณี แต่ใช้กับผัง เทคนิคการก่อสร้างตลอดจนวัสดุก่อสร้างสมัยใหม่ทั้งหมดเพื่อตอกย้ำกระแสชาตินิยมที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างขึ้น เพื่อเรียกร้องให้ชาวไทยจงรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปัจจุบันคือ วชิราวุธวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมิได้ทรงมุ่งจัดการศึกษาให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่ทรงตระหนักถึงความสำคัญของการให้การศึกษาด้านวิชาชีพด้วย พระองค์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนพาณิชยกรรม โรงเรียนเพาะช่าง และโรงเรียนการฝึกหัดครูกรรมชั้นประถมขึ้นอีก

ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๔๕๔ พระองค์ทรงตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา บังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไปจนถึง ๑๔ ปี ต้องเรียนหนังสือในโรงเรียน นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีกฎค้ำประกันความมั่นคงในการจัดการศึกษาระดับนี้

ในด้านการจัดการระดับศึกษา ในปีพ.ศ. ๒๔๕๘ โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมกับพระราชทานเงินไว้เป็นทุนของมหาวิทยาลัยและพระราชทานที่ดินพระคลังข้างที่ ที่ตำบลสระปทุม เมื่อวันที่ ๑,๓๐๙ ไร่ ๖ เป็นอาณาเขต ทั้งยังทรงพระกรุณาเสด็จฯ ไปทรงวางศิลาพระฤกษ์ตึกบัญชาการ ซึ่งปัจจุบันคือคณะอักษรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๔๕๘ ซึ่งนับเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย จึงกล่าวได้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้ที่วางรากฐานการศึกษาแผนการใหม่ไว้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา

ข้าราชการบริพารของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ๓ คน คือ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล พระมหาเทพกษัตรสมุห (เนื่อง สาคริก) และ จมื่นอมรรตุมารักษ์ (แจ่ม สุนทรเวช) ได้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในอดีต ได้เห็นพ้องต้องกันว่า “ดุสิตธานี” เป็นเรื่องสำคัญ

เป็นเรื่องที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงวาดภาพ เมืองประชาธิปไตย และทรงทดลองว่า วิธีการของระบอบประชาธิปไตยเช่นไร จึงจะเหมาะสมที่จะนำมาปฏิบัติได้ในประเทศสยาม โดยโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองจำลอง “ดุสิตธานี” เมื่อเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๖๑ ที่ริมอ่างหยกภายในพระราชวังดุสิต และต่อมาในพุทธศักราช ๒๔๖๒ ได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองจำลองนี้ไปตั้งที่สนามด้านหลังพระที่นั่งพิมานจักรี พระราชวังพญาไท ซึ่งปัจจุบันอยู่ในบริเวณโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ

แต่คนจำนวนไม่น้อยเข้าใจผิดว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล่นเมืองตุ๊กตา ถ้าหาหลักฐานมาแสดงให้ปรากฏได้ก็จะเป็นการสมควรด้วยเหตุนี้ข้าราชการบริพาร ๓ คนนั้น จึงได้หารือกับผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติ (นางแม่นามาส ขวลิต) และจัดสัมมนานั้นขึ้น โดย นางสาวนวลผจง เสวตเวช อาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้ชักถามและ นางสุภาพันธุ์ สุนทรมณี บรรณารักษ์ของหอสมุดแห่งชาติ เป็นผู้จัดรายงานการประชุม

การสัมมนาได้ผลดี ได้หลักฐานเป็นอันมากจาก “แบบเรียน” เรื่องดุสิตธานีของ พระยาอนุชิตไชยชาญ และได้สมุดภาพ ซึ่งร้านฉายาบรรทมสินธุ์ของ “นายหรุ ผิวงาม” (หม่อมเจ้าหัชชากร วรธรรม) ได้ถ่ายไว้มาจากกรุงลอนดอน เป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น จมื่นอมรรตุมารักษ์ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมให้บรรยายภาพที่สว่างขึ้น แล้วนั้นเป็นตัวอักษรและเป็นผลให้ได้แต่งหนังสือเรื่อง “ดุสิตธานี เมืองประชาธิปไตยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว” ๑ เล่ม ขนาด ๘ หน้ายก ๓๓๖ หน้า

เมืองจำลอง “ดุสิตธานี” ตั้งอยู่บนเนื้อที่ ๒ ไร่ครึ่ง ประกอบด้วยสถาปัตยกรรมหลากหลายกว่า ๓๐๐ หลัง ได้แก่พระราชวัง วัด โรงเรียน โรงพยาบาล โรงแรม โรงทหาร ธนาคาร สถานีตำรวจ สวนสาธารณะ และ บ้านเรือนของ ทวยนาคร ซึ่งหมายถึง พลเมืองของ “ดุสิตธานี” อันล้วนเป็นข้าราชการ

ศูนย์พัฒนกิจและนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระทรวงมหาดไทย ทั้งพระองค์ทรงเป็นทวยนาครคนหนึ่ง ทรงพระนามว่า “นายราม ฌ กรุงเทพ” มีอาชีพทนายความ และเป็นผู้นำพรรคแพรรแถบสีน้ำเงิน โดยมีพรรคแพรรแถบสีแดงเป็นคู่แข่งชั้น

หลังจาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต อาคารจำลองต่าง ๆ ได้กระจัดกระจายไป ส่วนที่เป็นบ้านเรือนคนทนต์ เจ้าของก็นำกลับไปเก็บรักษา ไว้เป็นสมบัติส่วนตัว อาคารจำลองส่วนที่ยังคงเหลือ ประกอบด้วยพระราชวังและวัดรวม ๑๔ หลัง ซึ่งได้นำมาบูรณะใหม่ทั้งหมดและจัดแสดงภูมิทัศน์ตามภาพถ่ายทางอากาศตามความเหมาะสม โดยเพิ่มเติม ถนนคู คลอง และสะพานเพื่อให้สวยงามและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังทรงปลูกฝังให้ประชาชนรู้จักใช้เสรีภาพอย่างมีขอบเขต ในระบอบประชาธิปไตย โดยพระราชทานเสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์อย่างกว้างขวาง ในการแสดงความคิดเห็น เรียกได้ว่า

ยุคสมัยนี้เป็นยุคที่หนังสือพิมพ์มีเสรีภาพกว่ายุคใดๆ โดยมีการออกหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน รวมแล้วกว่า ๑๕๙ ฉบับ

“ในขั้นต้นกิจกรรมต่าง ๆ คงต้องเดินอย่างช้า ๆ เพราะมีเครื่องกีดขวางอยู่หลายอย่างที่ดินจะต้องขำไป เราอยู่ในสมัยที่ลำบาก เพราะมีชนบธรรมเนียมโบราณคอยต่อสู้ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง แต่ฉันไม่คิดยอมแพ้ ฉันหวังว่าฉันจะยังมีชีวิตอยู่นานพอ จะได้เห็นประเทศสยามได้เข้าร่วมอยู่ในหมู่ชาติต่าง ๆ โดยได้รับเกียรติและความเสมอภาคอย่างจริง ๆ ตามความหมายของคำนั้นทุกประการ”

ด้วยพระราชปณิธานที่พระราชทานแก่พระอนุชาเมื่อต้นรัชกาลตลอดเวลา ๑๕ ปี ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงนำรัฐนาวาฝ่าคลื่นแห่งปัญญาครั้งแล้วครั้งเล่า เพื่อไปให้ถึงจุดหมายที่ทรงวาดหวังไว้

ด้านการศึกษา ทรงโปรดให้สร้างโรงเรียนแทนวัดประจำรัชกาล พระราชทานพระราชบัญญัติประถมศึกษา เพื่อให้เด็กไทยทุกคนได้รับการศึกษาตามเกณฑ์บังคับ ทรงทำนุบำรุงวิชาช่างศิลปะ โดยทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนเพาะช่าง พระราชทานการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ด้วยการพระราชทานกำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย

ด้านการทหาร ทรงส่งเสริมกิจการต่าง ๆ ของกองทัพบก ทรงโปรดเกล้าฯ ให้แยกกรมทหารเรือออกจากกระทรวงกลาโหม และพระราชทานที่ดิน บริเวณอ่าวสัตหีบให้กองทัพเรือใช้เป็นฐานทัพเรือ ทางด้านการป้องกันทางอากาศ ทรงตั้งแผนกการบินขึ้นในกองทัพบก และต่อมาได้ยกขึ้นเป็นกองบินทหารบก แล้วขยายเป็นกองทัพอากาศในที่สุด

ด้านเศรษฐกิจ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งสภาเผยแพร่พาณิชย์และสถิติพยากรณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลในวงธุรกิจ

การค้า และการตลาด ทรงริเริ่มจัดตั้ง
กิจการพาณิชย์นาวี การไฟฟ้า บริษัท
ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด ธนาคารอมสิน
สนับสนุนค้าจุนธนาคารไทยพาณิชย์
ยกเลิกการพนันบ่อนเบี้ย และประสบ
ความสำเร็จในการยกเลิกสนธิสัญญา
การเก็บภาษีศุลกากรที่ไทยเสียเปรียบ
มานาน

ด้านการคมนาคม ทรงปรับปรุง
และขยายกิจการรถไฟ ทรงโปรดเกล้าฯ
ให้สร้างสะพานพระรามหกเพื่อเชื่อม
การคมนาคมทางรถไฟ ทั้งช่วงเข้ามาสู่
ศูนย์กลางที่หัวลำโพง ทรงเริ่มการขนส่ง
ไปรษณีย์ภัณฑ์ทางอากาศระหว่าง
กรุงเทพฯ-จันทบุรี และโปรดเกล้าฯ ให้
ตั้งสถานีวิทยุโทรเลขถาวรขึ้นที่ ศาลาแดง
และให้ใช้รหัสสัญญาณรับส่งโทรเลข
เป็นภาษาไทยอีกด้วย

ด้านศิลปวัฒนธรรม ทรงให้การ
สนับสนุนบำรุงศิลปวัฒนธรรมทุกสาขา
โดยเฉพาะงานวรรณกรรม พระองค์ได้
ทรงพระราชนิพนธ์ผลงานไว้กว่า ๑,๒๓๖
เรื่องและองค์การยูเนสโกยกย่องพระองค์
ในฐานะปราชญ์สยาม และพสกนิกร
ชาวไทยถวายพระราชสมัญญานามว่า
“สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า”

ด้านเสรีภาพ ทรงส่งเสริมให้
ประชาชนรู้จักเสรีภาพและการใช้เสรีภาพ
อย่างมีขอบเขต ยุคนี้เป็นยุคของการ
หนังสือพิมพ์เพื่อฝูง มีทั้งหนังสือพิมพ์
รายวัน รายปักษ์ รายสัปดาห์ ภาษาไทย

จีน อังกฤษ รวม ๑๔๗ ฉบับ และทรง
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชน
ทางหนังสือพิมพ์ตลอดรัชกาล

ด้านการแพทย์และสาธารณสุข
ทรงเห็นความสำคัญ และโปรดฯ ให้
สร้างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ วัชร
พยาบาล และปัตุระสภา ซึ่งต่อมา
พระราชทานนามว่า “สถานเสาวภา”

ด้านการเกษตรและสาธารณสุขการ
ทรงริเริ่มงานชลประทานเพื่อการเกษตร
โดยโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเขื่อนพระราม
หก เพื่อทดน้ำและส่งน้ำเป็นเขื่อนแรก
ของประเทศ ทรงเปิดการประปา
กรุงเทพฯ เพื่อพุทธศักราช ๒๔๕๗ ทรง
พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์เพื่อสร้าง
สวนสาธารณะ “สวนลุมพินี”

ด้านยุติธรรม ทรงปฏิรูปประมวล
กฎหมายและปรับปรุงการศาล ทรงจัด
ตั้งเนติบัณฑิตยสภาเพื่อบำรุงวิชากฎหมาย
และควบคุมทนายความ

สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การ
พระราชทานนามสกุลให้แก่ประชาชน
คนไทย โดยโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระ
ราชบัญญัตินามสกุลขึ้นเมื่อวันที่ ๒๒
มีนาคม ๒๔๕๕ แม้พระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จะเสด็จ
สู่สวรรคาลัยกว่ากึ่งศตวรรษแล้ว
แต่คนไทยทุกคนควรรำลึกถึงพระ
มหากรุณาธิคุณของพระองค์อย่างมีรั
ศลายตราบนิรันดร์กาล

นิทรรศการถาวรพระบรมรูป หุ่นขี้ผึ้งพระบาทสมเด็จพระ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เปิดให้ชมวันจันทร์ - ศุกร์
วันละ ๔ รอบ

รอบเช้า เวลา ๐๙.๓๐ น.
และ เวลา ๑๐.๓๐ น.

รอบบ่าย เวลา ๑๓.๓๐ น.
และ เวลา ๑๔.๓๐ น.

สนใจชมนิทรรศการ ติดต่อ
สอบถามได้ที่ หอวิชาจุฬาลงกรณ์ สำนัก
หอสมุดแห่งชาติ ถนนสามเสน กรุงเทพฯ
๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๘๒-๓๒๖๔,
๐-๒๒๘๒-๓๔๑๔

อ้างอิง

- หนังสือที่ระลึกงานเปิดพระบรมราชประถรรณีย์
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ไทยวัฒนาพานิชย์ กรุงเทพฯ :ปีพ.ศ.2537
- “คำสั่งประธานคณะกรรมการฉลองวันพระบรมราช
สมภพครบ ๘ รอบและ ๑๐๐ ปีของพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.” ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๙. (อัต
สำเนา) ประเวศ ลิมปรีงษ์ และ เมธี คันทโน, ผู้ออกแบบ.
“แบบแปลนก่อสร้างหอวิชาจุฬาลงกรณ์.” ๒๕๒๐. (อัต
สำเนา)
- “มติคณะรัฐมนตรีเรื่องแต่งตั้งกรรมการฉลองวันพระ
บรมราชสมภพครบ ๘ รอบ และ ๑๐๐ ปีของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.” ๑ ธันวาคม
๒๕๑๙. (อัตสำเนา)
- “รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดงานพระบรม
ราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เจ้าอยู่หัว.” ๒๕๒๐. (อัตสำเนา)
- “รายงานการประชุมคณะกรรมการฉลองวันพระ
บรมราชสมภพครบ ๘ รอบและ ๑๐๐ ปีของพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.” ๗ ธันวาคม ๒๕๑๙
และ ๙ มิถุนายน ๒๕๒๐. (อัตสำเนา)